herpy

GECKOR

Zigzag velvet gecko

Amalosia rhombifer

Amalosia rhombifer är en liten, nattaktiv gecko från norra Australien med en ljus, taggig sicksackteckning längs ryggen. Den lever på träd i öppen skog och savann och gömmer sig på dagen under lös bark. Det finns bara lite kunskap om skötseln, så vägledningen bygger på livsmiljön och på besläktade arter.

Familj: Diplodactylidae Tidigare namn: *Oedura rhombifer*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**12-16 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**8-12 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Savann**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 30 × 45 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Värmeplats	**30-33 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**2 ägg**
Kullar per år	**3-5**
Inkubation	**60-65 dagar** vid 27-29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Amalosia rhombifer är en liten, smal gecko på upp till omkring 16 cm inklusive svans. Ryggen är ljusbrun, sidorna är mörkare bruna och undersidan är vit eller nästan vit. Gränsen mellan de två bruna färgerna bildar en taggig sicksackkant längs kroppen och svansen, och den har gett arten dess namn: *rhombifer* är sannolikt bildat av latinets *rhombus* (romb) och *-fer* (bärande). Benen är bruna, enfärgade eller prickiga. Fingrar och tår har fästskivor, så geckon kan klättra på stammar och klippor.

Arten beskrevs 1845 och har hetat *Oedura rhombifer*. Släktet *Amalosia* har använts sedan 2012. Taxonomin är i rörelse: en revision från 2023 visade att de östliga bestånden i Queensland och New South Wales är andra arter, bland annat *Amalosia queenslandia*, *Amalosia saxicola* och *Amalosia hinesi*, och redan 2007 beskrevs den sydöstra formen från Queensland som *Amalosia jacovae*. Namnet *A. rhombifer* täcker därför nu bara bestånden i norra Australien väster om Queensland och i nordvästra Queensland. Djur i handeln kan vara sålda under ett namn som inte stämmer exakt.

Arten är skygg och mest ett djur att titta på. Den är snabb, kan kasta svansen och lämpar sig inte för regelbunden hantering.

Utbredning och livsmiljö

Amalosia rhombifer lever i norra Australien: norra Western Australia, bland annat Kimberley, Northern Territory och nordvästra Queensland runt Mount Isa, Cloncurry, Boulia och Doomadgee. Typlokalen är bara angiven som "norra Australien" och ligger utanför Queensland.

Bestånden i östra Queensland och i New South Wales hör sedan 2023 till andra arter. Bestånden i Northern Territory och Western Australia är ännu inte reviderade, så avgränsningen kan ändras. Kartans fynd omfattar också östliga bestånd som i dag hör till andra arter.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Amalosia rhombifer lever i skog och öppen skog. På dagen gömmer den sig under lös bark på döda och förfallande träd och i hålrum i stammar, och den finns också i och vid byggnader. Den håller sig mest i träden men söker ibland skydd under blad och nedfallna grenar på marken och kan också ses på klippor.

Den största delen av utbredningsområdet har tropiskt klimat med en varm regntid på sommaren och en lång torrtid på vintern; mot söder blir det torrare. Temperatur och fukt i geckons egna gömställen är inte uppmätta.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Amalosia rhombifer*. Uppgifterna i vägledningen är lånade från *Oedura*-arter som *Oedura monilis*, *Oedura castelnaui* och *Oedura tryoni*, som har samma storlek och levnadssätt och hålls vanligt. *Amalosia robusta* är en nära släkting.

Ett enskilt vuxet djur behöver ett terrarium på minst 45 × 30 × 45 cm (längd × bredd × höjd). Ett par kan hållas i 60 × 30 × 45 cm. Terrariet ska ha ett tättslutande lock, eftersom geckon klättrar på glas och hittar varje springa.

Inred med korkbark, platta korkrör och lutande grenar så att geckon kan pressa sig in under något med lätt kontakt mot rygg och buk. En bakvägg av kork med springor ger bra gömställen. Som botten passar en blandning av ogödslad jord och sand, täckt av torra blad. Terrariet ska ha god ventilation och en torr ände.

TEMPERATUR

På dagen hålls terrariet på 24-28 °C, och under en värmekälla i ena änden kan det vara 30-33 °C, så att djuret själv kan välja. På natten får temperaturen sjunka till 18-22 °C.

En liten värmematta under ett hörn eller en låg värmelampa styrd av en termostat räcker oftast. Under den svala perioden på vintern kan hotspoten sänkas till omkring 30 °C. Mät med en digital termometer både vid hotspoten och i den svala änden.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara måttlig: 40-60 %. Spraya ena halvan av terrariet lätt varannan till var tredje dag så att bark och botten torkar upp igen inom ett dygn. På sommaren, i regntiden, kan det sprayas lite mer. Ständigt blöta förhållanden ger mögel och hudproblem.

Ställ en låg vattenskål med färskt vatten i den svala änden och byt vattnet varannan dag. Geckon dricker också droppar från väggarna och bladen. Under den svala perioden på vintern hålls terrariet torrare.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och kräver inte UVB, men ett svagt UVB-rör för skuggdjur (Ferguson-zon 1) över ena sidan av terrariet ger en säkrare kalkomsättning och skadar inte när det finns gott om skugga. Låt dagslängden följa årstiderna, till exempel 12 timmar på sommaren och 10 timmar på vintern, styrt av en timer. Använd inte färgat nattljus.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Geckon äter insekter och andra små leddjur: syrsor, gräshoppor, små kackerlackor, malar och små mjölmaskar. Bytet ska vara mindre än avståndet mellan djurets ögon.

Vuxna djur matas 2-3 gånger i veckan och ungdjur 3-4 gånger i veckan. Pudra fodret med kalk och ge multivitamin 1-2 gånger i månaden. Under den svala perioden på vintern trappas utfodringen ner till en gång var 7:e-10:e dag. Insekter som inte äts upp tas bort nästa morgon.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Amalosia rhombifer är skygg och snabb och ska inte hanteras mer än nödvändigt. Den kan kasta svansen när den känner sig hotad, och svansen växer ut i en annan form. Håll den aldrig i svansen.

Den hålls bäst ensam eller som ett par. Hanar är revirhävdande och får inte hållas tillsammans. På dagen sitter djuret i sitt gömställe och kommer först fram när ljuset är släckt.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna har porer framför kloaken, tydliga bulor vid svansroten (hemipenispåsar) och stora, spetsiga sporrar bakom kloaken; hos honorna är sporrarna små och runda. Ålder och vikt vid könsmognad är inte dokumenterade för arten. Honorna ska vara fullvuxna och i god kondition innan de sätts i avel.

PARNING

Djuren parar sig troligen sent på våren efter den svala, torra vinterperioden, och honorna lägger ägg under sommaren och regntiden, från oktober till februari. Sätt in hanen hos honan i hennes terrarium, och ta ut honom igen om hon jagas eller bits.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger två ägg med läderartat skal per kull. Det kommer troligen en ny kull var 4.-5. vecka och 3-5 kullar per säsong. Ställ en liten plastlåda med ingångshål och 3-4 cm fuktig sphagnum, kokosmull eller sand i terrariet. Låt aldrig bottensubstratet torka ut helt; då tar äggen ingen skada, även om de först hittas efter några dagar.

INKUBATION

Flytta försiktigt äggen utan att vända dem till en liten låda med fuktig perlit eller vermikulit, och ruva dem vid 27-29 °C. Vid den temperaturen kläcks äggen efter omkring 60-65 dagar. Ägg som faller ihop och blir möglade är obefruktade eller döda. Om temperaturen bestämmer könet hos *A. rhombifer* är inte dokumenterat.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna ömsar hud inom de första två dygnen och börjar äta efter fem till åtta dagar. Ge pytteliten syrsor pudrade med kalk och spraya lätt så att ungarna får vatten, men låt lådan torka upp mellan sprayningarna. Ungarna kan hållas tillsammans de första 6-8 månaderna, men hanarna ska skiljas åt så snart hemipenisbulorna syns.

Hälsa och vanliga misstag

Det finns ingen artspecifik dokumentation om sjukdomar hos *Amalosia rhombifer*. De typiska problemen hos små, nattaktiva geckor är:

- För lite kalk och D3-vitamin, som ger mjuka käkar och krokiga ben. Pudra fodret.
- Ständig fukt och dålig ventilation, som ger svamp och hudproblem.
- Rester av gammal hud på tår och svansspets. Ge ett fuktigt gömställe och lösgör resterna med ljummet vatten.
- Förlorad svans efter hantering eller slagsmål. Det är inte farligt, men svansen växer ut i en annan form.

Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret går ner i vikt, inte äter på flera veckor eller ser slappt ut.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.

Hela guiden med karta och uppdateringar: herpy.org/sv/geckor/amalosia-rhombifer